СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

СЪЮЗ НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ – КЛОН СВИЩОВ

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ

ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ – 30 ГОДИНИ СЛЕД НАЧАЛОТО НА ПРОМЕНИТЕ

Свищов, 22 ноември 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 75 години от създаването на Съюза на учените в България

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2020

ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ

Доц. д-р Иван Марчевски – Ректор на СА „Д. А. Ценов“ - Свищов
Проф. д.б.н. Диана Петкова – Председател на Съюза на учените в България
Доц. д-р Тодор Кръстевич – Зам. ректор „Научноизследователска и проектна дейност“ на СА „Д. А. Ценов“
Доц. д-р Красимира Славева – Председател СУБ – клон Свищов

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Проф. д-р Атанас Атанасов
Доц. д-р Христо Сирашки
Доц. д-р Пепа Стойкова
Гл. ас. д-р Зоя Иванова
Гл. ас. д-р Любка Илиева

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:
Проф. д-р Атанас Атанасов
Членове:
Проф. д-р Поля Ангелова
Проф. д-р Маргарита Богданова
Доц. д-р Красимира Славева
Доц. д-р Христо Сирашки

НАУЧНИ СЕКРЕТАРИ
Гл. ас. д-р Зоя Иванова
Гл. ас. д-р Любка Илиева

Публикуваните материали са рецензирани. Авторите носят отговорност за съдържанието на материалите, изразените мнения, използваните данни, цитираните източници и езиковото оформление на текстовете.

ISBN 978-954-23-1815-6

СЪДЪРЖАНИЕ

ИКОНОМИКС, ФИНАНСИ, ЗАСТРАХОВАНЕ, СОЦИАЛНО ДЕЛО

Напълно автоматизирания луксозен комунизъм – опит за подмяна на идеологията с технология
Проф. д.н. Борислав Борисов, докт. Дмитрий Лем 7

Бюджетно осигуряване на националната сигурност – състояние и тенденции за периода 2010 – 2019 г.
Проф. д-р Андрей Захариев, ас. д-р Стефан Станимиров, докт. Русалин Русалинов.....18

За информационното общество в България – 30 години след началото на промените
Проф. д-р Йордан Василев 27

Човешките ресурси в здравеопазването (2009-2019 г.)
Доц. д-р Анастасия Марчева, гл. ас. Милена Владимирова.....35

Реформата в българското данъчно облагане и икономиката в сянка
Доц. д-р Валентин Милинов 43

Надзор върху застрахователната дейност в България в контекста на защитата на интересите на застрахованите
Доц. д-р Венцислав Василев 51

Българската икономика преди и след 30 години: източници на растежа
Доц. д-р Вера Пиримова 58

Глобализацията на съвременната икономика и мястото на България в нея
Доц. д-р Людмил Несторов 67

Осигурително-технически аспекти на взаимовръзката „вход – изход“ през призмата на адекватността и еквивалентността на пенсионноосигурителната система в България
Доц. д-р Пламен Йорданов, докт. Жанета Ангелова 76

Застраховането като възможност за осигуряване на допълнителен доход на хората в надработоспособна възраст
Доц. д-р Румен Ерусалимов 84

Конвергенция на финанси и застраховане в България –
проявления, тенденции, възможности
Доц. д-р Стоян Проданов.....93

Анализ на показателите за капиталова адекватност на банките
в България през периода 2007 – 2018 г.
Гл. ас. д-р Аглика Кънева 102

Еволюция на държавния надзор върху застрахователната
дейност в България
Гл. ас. д-р Анелия Панева 113

30 години пазарна икономика в България: ефекти върху заетостта
Гл. ас. д-р Елка Сярова.....121

Оценка състоянието на задлъжнялостта в подсектор
„Местно самоуправление“
Гл. ас. д-р Петко Ангелов, докт. Силвия Заркова.....129

Развитие и усъвършенстване на институционалната структура
на пазара на труда в България
Гл. ас. д-р Таня Илиева 137

Пъзел с изменчивостта – методология за тестване на БФБ
Гл. ас. д-р Цвета н Павлов 144

Осигуряване в Универсален пенсионен фонд – състояние
и възможности
Ас. д-р Йордан Йорданов.....153

Инвестирането във ВЕЦ като важен възобновяем енергиен източник
в България
Ас. д-р Стефан Станимиров, докт. Мирослав Костадинов.....161

Мястото на преките чуждестранни инвестиции
в българската икономика
Ас. Елица Петкова.....168

Парите – начален и краен стимулатор и ограничител на банковото
външнотърговско посредничество (Финансово-правни аспекти)
Ас. Игнат Папазов 177

Стрес тестовете на българската банкова система в контекста
на регулаторните изисквания на Базел III
Докт. Беатрис Любенова 184

Инвестиционните банки и ипотечните облигации
Докт. Борислав Киров 196

Презастраховането като инструмент за управление на риска
Докт. Вахан Бохосян 205

Отражение на петролните ценови шокове върху световната
икономика
Докт. Даниел Тунчев 211

Българският модел на системата „бонус-малус" и поредното
предизвикателство пред застрахователните компании
Докт. Михаела Монова 220

Проблеми и предизвикателства пред холдинговите дружества
в България
Докт. Теодора Цветкова 228

СЧЕТОВОДСТВО, КОНТРОЛ, АНАЛИЗ, СТАТИСТИКА

Същност и възможности за счетоводно отчитане
на специализираните пенсионни резерви в пенсионноосигурителните
дружества
Проф. д-р Атанас Атанасов 239

Съвременната агростатистика в България – началото
Проф. д-р Поля Ангелова 247

Стандартизация на счетоводството в предприятията от публичния
сектор в Република България
Доц. д-р Венцислав Вечев 255

Значими изменения в счетоводството в резултат на настъпилите
социално-икономически промени през последните 30 години
Доц. д-р Галина Чиприянова 261

Структурните промени в българската икономика и влиянието им
върху външната търговия и икономическия растеж
Доц. д-р Красимира Славева 270

Първи период в развитието на статистическия анализ
на „Отдалечени наблюдения“ ("OUTLIERS")
Доц. д-р Любомир Иванов **281**

Оценка на достъпа до интернет в дейността на предприятията
Доц. д-р Маргарита Шопова **288**

Стопански счетоводен анализ на ефективността и финансовата
стабилност на предприятието
Доц. д-р Марко Тимчев **296**

Правни аспекти на трансферното ценообразуване при данъчно
облагане в Р България
Доц. д-р Пенко Димитров **305**

Дуално или триално обучение по контролни дисциплини във висшето
образование – проблеми и предимства
Доц. д-р Пепа Стойкова **313**

Сравнителен анализ на финансирането на висшето образование
в страните от Европейския съюз
Доц. д-р Пламен Петков **324**

Предизвикателства пред одиторите в контекста на разширеното
докладване
Доц. д-р Силвия Костова **333**

Оценката на риска при извадковото изучаване в одита
Доц. д-р Стела Касабова **341**

Развитие на контрола върху акцизите през последните 30 години
Гл. ас. д-р Жельо Желев **347**

Мрежов модел за пътуване в България с БДЖ при планиране
на маршрут за пътуване с прикачване
Гл. ас. д-р Миглена Иванова **355**

Счетоводната професия в перспектива – умения и компетенции
Гл. ас. д-р Радосвета Кръстева-Христова **364**

Оценка на икономическото сближаване между областите в България
Гл. ас. д-р Тихомир Върбанов **371**

Проблеми при прилагането на разширения критерий на Дики-Фулър
Ас. д-р Евгени Овчинников 379

МЕНИДЖМЪНТ, МАРКЕТИНГ, МЕЖДУНАРОДНИ ОТНОШЕНИЯ ПЛАНИРАНЕ, ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

Comparative Analysis of the Competitiveness of the Balkan Countries
Prof., PhD Lyubcho Varamezov.....387

Lean Management във висшето образование
Проф. д-р Маргарита Богданова 394

Стратегическият маркетингов мениджмънт – перспектива
за развитие на туристическите бизнес организации в България
Доц. д-р Ваня Григорова 403

Приложение на Big Data анализа за защита на информацията
Доц. д-р Веселин Попов, доц. д-р Петя Емилова 411

Проблемът с текучеството на персонала в българските предприятия
Доц. д-р Галина Захариева, докт. Дритон Сюлча.....419

Управление на преживяванията на персонала – фактор
за организационно развитие
Доц. д-р Ирена Емилова, гл. ас. д-р Милен Динков.....427

Подобряване на отрасловата свързаност чрез изграждане
на железопътния участък по коридор № 9
Доц. д-р Камен Петров, докт. Радослав Костев 436

Потенциал на индустриалния интернет за нещата за подобряване
на производствените процеси
Доц. д-р Наталия Маринова 445

Професионалното обучение и особености на системата
за професионално образование и обучение
Доц. д-р Христо Сирашки 453

Повишаване качеството на обслужване на клиенти чрез въвеждане
на нови технологии в търговията
Гл. ас. д-р Венцислава Минкова.....465

Предимства на гъвкавото управление на проекти и въздействието върху проектния риск
Гл. ас. д-р Евелина Парашкевова.....473

Социално-икономически промени - управленски аспекти
Гл. ас. д-р Елена Йорданова 481

Приложение на web 2.0 технологиите за споделяне на научни изследвания, ресурси и резултати
Гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова.....487

Съвременни предизвикателства пред управлението на регионалното развитие в Република България
Гл. ас. д-р Методи Иванов.....495

Маркетингови комуникации на българския бизнес в дигитална среда
Гл. ас. д-р Мирослава Ценкова 502

Местното самоуправление в България – някои основни постановки
Гл. ас. д-р Юлиян Господинов 510

Степен на интегрираност на приоритетите за интелигентна специализация в плановите документи
Ас. д-р Мариела Стоянова 518

Концепция за многостепенно управление: възникване, развитие, перспективи
Докт. Димитрина Проданова.....524

Развитие на електронната търговия в България през последните 30 години
Докт. Михаела Маркова.....533

ИКОНОМИКА НА ОТРАСЛИТЕ

Устойчивост в развитието на туризма в националната бизнес среда
Проф. д.ик.н. Таня Горчева 543

Българската индустрия – тридесет години по-късно
Проф. д-р Анета Денева.....551

Подпомагане на доходите на производителите от аграрния сектор
Доц. д-р Виолета Блажева 560

Съвременни измерения на управлението на талантите
Доц. д-р Искра Пантелеева 566

Значение на инфраструктурните коридори за регионалното икономическо развитие на България
Доц. д-р Камен Петров 574

Изследване на възможностите за развитие на туристическа дестинация „Свищов“
Доц. д-р Любка Илиева 583

Градско земеделие – алтернатива или необходимост
Доц. д-р Марина Николова 592

Теоретико-приложни аспекти на мърчандайзинга в българската търговска практика
Доц. д-р Петранка Мидова 603

Туристическите агенти, резервационните услуги на туроператорите и свързаните с тях дейности в България 30 години след началото на промените
Доц. д-р Петя Иванова 611

Изследване необходимостта от придобиване на търговски умения по женско предприемачество
Доц. д-р Светослав Илийчовски, доц. д-р Теодора Филипова 618

Бизнес среда и предприемаческа дейност на българските пивоварни предприятия
Доц. д-р Сергей Найденов 626

Атрибутивно анализиране на асортиментното разнообразие в точките на продажби
Доц. д-р Симеонка Петрова 634

Периодът на прехода – 30 години растеж на регионалните дисбаланси
Доц. д-р Тихомир Личев 642

Социална работа и социално предприемачество
Гл. ас. д-р Ваня Ганева 652

Анализ на сезонността в търговията
Гл. ас. д-р Венцислав Перков 660

Разкриване на нефинансова информация от големите български държавни предприятия
Гл. ас. д-р Емил Николов 667

Подходи за управление на риска в търговските предприятия
Гл. ас. д-р Зоя Иванова 676

Проблеми и предизвикателства пред развитието на туризма в България
Гл. ас. д-р Любомира Тодорова 684

Развитие на туристическа дестинация България като част от интернационалния туристически пазар
Гл. ас. д-р Павлин Павлов 690

Анализ на предприемаческите нагласи в България
Ас. д-р Ивайло Костов 698

Устойчиво развитие на българската индустрия
Докт. Айтен Сабри 706

Значение на пътната инфраструктура като фактор за подобряване състоянието на горскостопанските предприятия
Докт. Руслан Коларов 714

Анализ на възможни решения за преодоляване на височинните ограничения и ограниченията в газенето през канала море-езеро за по-големи плавателни съдове създавани от Аспарухов мост
Инж. Дойчин Ников, Красимира Вангелова 722

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ – 30 ГОДИНИ СЛЕД НАЧАЛОТО НА ПРОМЕНИТЕ

Свищов, 22 ноември 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 75 години от създаването на Съюза на учените в България

ISBN 978-954-23-1815-6

Издателство и печат: Академично издателство „Ценов”
Свищов, ул. Градево № 24

740

АНАЛИЗ НА СЕЗОННОСТТА В ТЪРГОВИЯТА

Гл. ас. д-р Венцислав Перков
Катедра „Търговски бизнес“,
Стопанска академия „Д. А. Ценов“,
v.perkov@uni-svishtov.bg

Резюме: *Сезонността влияе върху отделните сектори на икономиката в различна степен. В теоретичен аспект преобладават проучвания за нейното проявление в сферата на туризма. В настоящото изследване са разгледани някои възможности за измерване на сезонността и е направен графичен анализ на индекса на оборота в търговията на дребно чрез поръчки по пощата, телефона или Интернет, в резултат на което е установено, че за периода 2010 – 2018 г. сезонността се изразява предимно в края на годината, като с годините амплитудата и продължителността се увеличават. Посредством коефициента на Джини е измерено, че в търговията, сезонността в индекса на оборота, е минимална, като през първите 3 години (2010, 2011, 2012) е под 5%, а от 2013 се увеличава почти двойно и достига до над 8% през 2014 и 2018 г.*

Ключови думи*: сезонност, търговия, коефициент Джини.*

JEL: *L81.*

AN ANALYSIS OF SEASONALITY IN RETAILING

Ventsislav Perkov, Head assistant professor, Ph.D.
Department of Commercial Business,
D. A. Tsenov Academy of Economics,
v.perkov@uni-svishtov.bg

Abstract: *Seasonality affects different sectors of the economy to varying degrees. In theoretical terms, studies on its manifestation in the field of tourism predominate. The present study examines some possibilities for measuring seasonality and provides a graphical analysis of Index of retail turnover via mail order houses, telephone or via Internet, as a result of which, for the period 2010-2018, the seasonality of expresses mainly at the end of the year, with amplitude and duration increasing over the years. Using the Gini coefficient, it is measured that in trade, seasonality in the turnover index is minimal, in the first 3 years (2010, 2011, 2012) it is below 5%, and since 2013 it has almost doubled and reached more than 8% in 2014 and 2018.*

Key words: *seasonality, trade, Gini coefficient.*

JEL: *L81.*

1. Въведение

Целта на настоящата разработка е да се направи анализ на сезонността на индекса на оборота в търговията на дребно чрез поръчки по пощата, телефона или Интернет за периода 2010 – 2018 г. С оглед на поставената цел анализа преминава през решаването на следните задачи: изясняване на теоретичните аспекти на сезонността и нейното измерване, графичен анализ по години на данните за периода 2010 – 2018 г. и използването на коефициента на Джини за отчитане степента на сезонните колебания.

2. Теоретични аспекти на сезонността и нейното измерване

Едно от първите изследвания върху сезонността в индустриите и търговията е проведено от S. Kuznets (Kuznets, 1933, p. 10), който отбелязва, че сезонните ефекти влияят върху повечето елементи на икономическия живот, но в различна степен. Според него амплитудата на сезонните изменения върху различните икономически дейности е различна, както е различна и продължителността на сезонните ефекти за всеки отрасъл. Кузнец дефинира сезонните изменения от статистическа гледна точка като изменения в степента на дадена дейност, които се дължат на климатичните или конвенционалните сезони (Kuznets, 1933, p. 23). Друга дефиниция за сезонността акцентира върху периодично повтарящите се движения на времевите редове през определено време от годината (Koenig-Lewis & Bischoff, 2005, p. 202).

В икономическите изследвания за сезонността се отбелязва, че тя е характерна най-вече за туризма и за селското стопанство. В по-нататъшното изложение накратко е представен анализ на изследванията на някои автори, работещи върху сезонността в областта на туризма и възможността за тяхното приложение в търговията. A. Trajkov J. Biljan и C. Andreeski (Trajkov, Biljan, & Andreeski , 2016, стр. 485-498) и N. Alzboun (Alzboun , 2018, pp. 131-132) изследват множество теоретични постановки, свързани със сезонността и достигат до извода, че съществуват две категории фактори, влияещи върху търсенето в туризма: природни и институционални (социо-културни). Сезонността в туризма предизвиква негативни влияния върху икономическата и социалната система, както и върху околната среда. Това се дължи най-вече на неудобства, свързани с пътуванията, загуби за предприемачите, увеличаване на цените, прекомерно използване на ресурсите и значително замърсяване на околната среда в пика на сезона и др.

Според J. Turrion-Prats и J. Duro (Turrion-Prats & Duro , 2018, pp. 23-31) проблемът със сезонността в туризма не е свързан единствено с природните фактори, той е комплексна организационна и маркетингова задача. Посочените автори обобщават сезонността в туризма през призмата на четири групи фактори. Първо, сезонността води до неефективно използване на съществуващите активи и въздействa отрицателно върху комуникацията между потенциалните клиенти и предприятието във времето (маркетингов аспект). Второ, поражда необходимостта от инвестиции в човешки капитал, при което съществува риск от загуба на възвръщаемост в бъдеще, поради сезонния характер на дейността и текучеството на кадри. Трето, сезонността при туристическата дейност предизвиква неравномерно натоварване на природните ресурси, като при претоварването съществува голям риск от замърсяване на околната среда и предизвикване на други неблагоприятни влияния. Четвърто, налице е социална неудовлетвореност на местното население след края на сезона.

M. Ferrante, G. Lo Magno и S. De Cantis (Ferrante, Lo Magno, & De Cantis , 2018, pp. 220-235) също описват негативните последствия от сезонността върху туристическата индустрия. Те отбелязват, че два от най-често използваните индекси за измерване на сезонността в туризма, са: коефициентът на Gini и коефициентът на Theil и поради тази причина се насочват към класифициране на европейските държави според степента на амплитудата на сезонността. Вследствие на проведеното емпирично изследване, те обобщават, че летният пик в България и Хърватия е най-висок.

Сезонността в туризма може да се дефинира като сезонен дисбаланс, появяващ се при туристическите потоци, който може да се обясни като следствие на множество действащи фактори (Turrion-Prats & Duro , 2018, p. 24). Измерването на сезонността включва няколко възможни метода: „сезонна амплитуда“ – разликата между най-високите и най-ниските месечни сезонни индекси; „сезонно съотношение“ – най-голямата сезонна стойност, разделена на средната; „сезонен индикатор“ – средната, разделена на най-голямата сезонна стойност; „Коефициент на Gini“ – използва се като сезонен индекс, който показва сезонното вариране – намаление и увеличение на търсенето през годината, сравнено със средната за сезона (Alzboun , 2018, p. 132).

Коефициентът Gini служи като индикатор за стабилност и липса на чувствителност към отдалечените случаи. Индексът Gini дава по-голяма тежест на наблюденията, които са позиционирани около средната (Turrion-Prats & Duro , 2018, p. 24). Коефициентът Gini по дефиниция е базиран на кривата на Lorenz, която разпределя комулативния дял на месечните данни за търговията по вертикалната ос и месеците, ран-

жирани от най-малкия до най-големия брой на месечните данни на изследвания търговски индикатор по хоризонталната ос. В икономическа поддейност без сезонност в областта на търговията, сезонността следва кривата на Lorenz, разположена на 45 градуса. Коефициентът Gini се получава като се удвои пространството между линията без сезонност и наблюдаваната крива на Lorenz – като варира между 0 и 1 – колкото по далеч от нулата е получената стойност, толкова по-изявена е сезонността (Saitoa & Romãob, 2018).

Следователно може да се обобщи, че:

- авторите, изследващи сезонността се обединяват около идеята за негативното ѝ влияние върху икономическите сектори, а факторите, които влияят, са обединени в две големи групи – природни и институционални;
- сезонността се характеризира със различна амплитуда и продължителност за всяка икономическа дейност;
- използват се определени техники за анализ на сезонността, сезонен индекс, коефициент на Gini, коефициент на Theil, коефициенти на ентропия, сезонна декомпозиция, класификационни техники и по-сложни статистически модели;
- използването на коефициентите за анализ на сезонността се извършва на различни периоди – дни, седмици, месеци, като се наблюдава степента на изменение за съответната година;
- равнищата на изследване са: регион, държава, икономическа дейност, дестинация.

След като е изградена класификационна рамка на изследванията, настоящата разработка може да се отнесе към тези, ориентирани към месечна база на данните, с цел отчитане на промените по години, на равнище икономическа дейност и метод на статистическа обработка на данните – коефициент на Gini.

Методологията на изследването обхваща: 1) Информационното осигуряване на изследването е от базите с данни на Eurostat; 2) избор на променливи: индекс на оборота в търговията на дребно чрез поръчки по пощата, телефона или Интернет (G4791); 3) графично представяне на данните като времеви редове и изчисляване на коефициента на Gini.

3. Графичен анализ на индекса на оборота в търговията на дребно чрез поръчки по пощата, телефона или Интернет (G4791)

Данните, описващи движението на индекса на оборота в търговията на дребно чрез поръчки по пощата, телефона или Интернет са

представени на фиг. 1. Те са за девет години, като за всяка година е поместена крива, описваща динамиката за 12 месеца. Използваните данни са дефлирани, но не са календарно и сезонно изгладени.

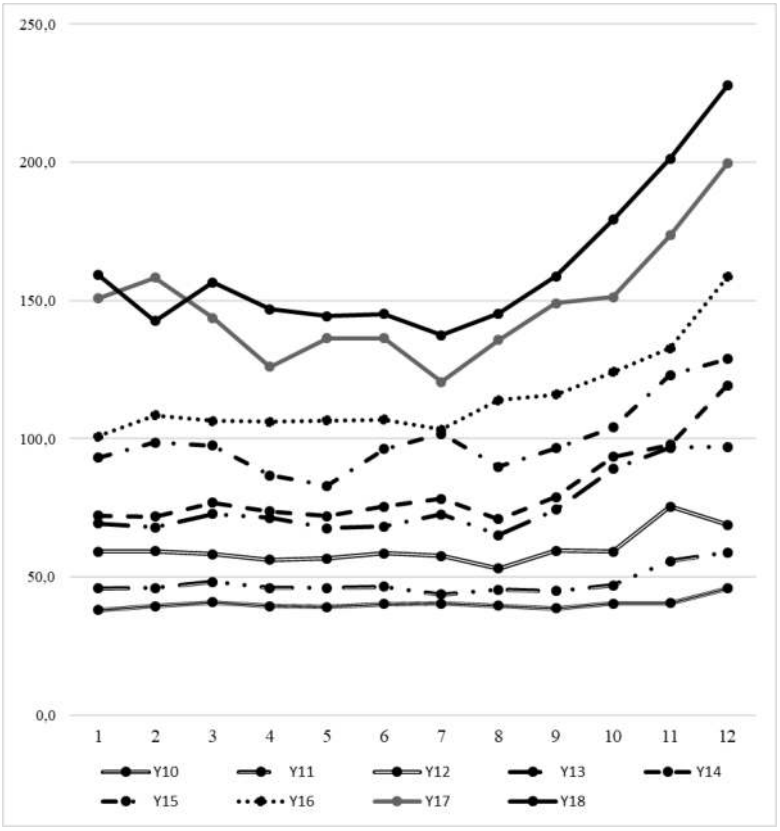

Фигура 1. Динамика на индекса на оборота в търговията на дребно чрез поръчки по пощата, телефона или Интернет (G4791) по месеци за периода 2010 – 2018 г.

Както е показано на фиг. 1., през първите три години 2010, 2011 и 2012 могат да се отчетат минимални отклонения вследствие на сезонността. Като индикация за сезонно колебание може да се посочи единствено слабото покачване през месеците ноември и декември.

За следващия период 2013, 2014 и 2015 г., освен явното покачване в края на годината, може да се отчете, че то се измества напред във времето, като стартира от месец септември. Друг интересен факт е създалото се вълнообразно движение на индекса на оборота в търговията на дребно чрез поръчки по пощата, телефона или Интернет (G4791) през

останалата част от годината, а именно – пикове през февруари-март и пик през юли. Съответно дъна се наблюдават през месеците май и август.

През последния период също се наблюдават вълнообразни изменения, като се изключи динамиката през 2016 г. През 2017 и 2018 г. се наблюдават следните пикове в индекса на оборота – месец февруари или месец март, като последното повишаване започва от месец август и завършва през месец декември. Дъната в индекса на оборота (G4791) за 2017 и 2018 г. са през април и юли.

Направеният анализ на колебанията във времевите редове на индекса на оборота за изследвания период 2010 – 2018 по години показва, че съществува изместване напред при най-ниските точки от май към април и от август към юли. От друга страна началото на пиковете се изместват назад от месец юли към месец август, а тези в началото на годината се запазват през февруари или март.

Таблица 1

Коефициент Джини на индекса на оборота в търговията на дребно чрез поръчки по пощата, телефона или Интернет (G4791) по месеци за периода 2010 – 2018 г.

Година	Коефициент Джини
2010	0,021252
2011	0,0422251
2012	0,0452625
2013	0,0733092
2014	0,0819226
2015	0,0683031
2016	0,0660924
2017	0,0738392
2018	0,0808313

Забележка: *Собствени изчисления*

Величината на коефициента на Джини показва, че за изследвания период 2010 – 2018 г. при индекса на оборота в търговията на дребно чрез поръчки по пощата, телефона или Интернет се наблюдава сравнително ниско влияние на сезонността, която през първите 3 години (2010, 2011, 2012) е под 5%, а от 2013 се увеличава почти двойно, като достига до над 8% през 2014 и 2018 г. Това се дължи предимно на нарастващите амплитуди и продължителност в края на годината след 2013 г.

Заключение

Направеният анализ показва, че:

- авторите, изучаващи сезонността се обединяват около идеята за нейното негативно отражение върху икономическите сектори, а факторите, които влияят, могат да се обединят в две големи групи – природни и институционални;
- сезонността се характеризира с различна амплитуда и продължителност за всяка икономическа дейност;
- равнищата на изследване са: регион, държава, икономическа дейност, дестинация.
- сезонността в динамика на индекса на оборота в търговията на дребно чрез поръчки по пощата, телефона или Интернет (G4791) по месеци за периода 2010 – 2018 г. се изразява предимно в края на годината, като през изследвания период за всяка следваща година, амплитудата и продължителността, се увеличават;
- направеният анализ посредством коефициента на Джини показва, че за дадения икономически сектор сезонността в индекса на оборота е минимална, като през първите 3 години (2010, 2011, 2012) е под 5%, а от 2013 се увеличава почти двойно и достига до над 8% през 2014 и 2018 г.

ЛИТЕРАТУРА

Alzboun, N. (2018). Measuring Seasonality of Tourism Demand in Petra, Jordan (2006 - 2107). *Modern Applyed Science, 12*(9), 131-139.

Ferrante, M., Lo Magno, G., & De Cantis , S. (2018). Measuring tourism seasonality across Eropean country. *Tourism Management, 68*, 220 - 235.

Koenig-Lewis, N., & Bischoff, E. E. (2005). Seasonality Research: The State of the Art. *International Journal of Tourism Research, 7*. doi:10.1002/jtr.531

Kuznets, S. (1933). *Seasonal Variations in Industry and Trad.* New York: NBER.

Saitoa, H., & Romãob, J. (2018). Seasonality and regional productivity in the Spanish accommodation sector. *Tourism Management, 69*, 180–188.

Trajkov, A., Biljan, J., & Andreeski , C. (2016). Overview and characteristics of tourism seasonality in Ohrid. *ECONOMIC THEMES, 54*(4), 485-498.

Turrion-Prats, J., & Duro, J. (2018). Tourist seasonality and the role of markets. *Journal of Destination Marketing & Management, 8*, 23 - 31.